

VOLKSBELANG

Jaargang 132 - nummer 9 - november 2011 - maandblad

Liberalisme verliest WILLY DE CLERCQ

Het Vlaams liberalisme heeft eind oktober een van zijn belangrijke peetvaders verloren. Op 28 oktober overleed minister van Staat Willy De Clercq. Het liberale boegbeeld werd 84 jaar. De Clercq overleed na een lange periode van ziekte. Hij werd in het bijzijn van meer dan 2.000 aanwezigen gecremeerd in Lochristie. De Clercq was een trouwe bezoeker van de LVV-activiteiten en hij werkte mee aan Volksbelang waarin hij in bijdragen zijn licht op Europa en de wereld liet schijnen. De Clercq speelde samen met Frans Grootjans en Herman Vanderpoorten een belangrijke rol bij de ontbinding van de unitaire libe-

rale partij en de oprichting van de Vlaamse PVV in 1972 in Blankenberge. Ook bij de verruiming van PVV tot VLD was zijn inbreng niet gering.

In 1999 hadden we voor De Burgerkrant, het toenmalige partijblad van de VLD het laatste interview met De Clercq uit die eeuw. We stonden op de kering der tijden. Zijn politieke zoon Guy Verhofstadt was net premier en het Vlaams liberalisme zat in de lift. Toen we hem naar de toekomst van dat liberalisme vroegen, zei hij onomwonden: "We moeten ons duidelijk profileren. We moeten de marktleider blijven van de politieke ideeën. Liberalisme is geroepen

om zich voortdurend aan te passen, zonder de boodschap van het algemeen belang te negeren. Daarvoor moeten bezielende en bekwame leiders zorgen.

Eind 2002 vierde het LVV uitgebreid in Gent de minister van Staat. Hij eindigde toen zijn toespraak zo: "Ik ben op een zonnige dag geboren, vandaar mijn geloof in de jeugd, in mijn land, in de democratie en in de toekomst. Die toekomst is vrij".

B.C.

Lees meer blz. 4 tot 7.

Bekwame leiders

“We moeten ons duidelijk profileren. We moeten de marktleider blijven van de politieke ideeën. Liberalisme is geroepen om zich voortdurend aan te passen, zonder de boodschap van het algemeen belang te negeren. Daarvoor moeten bezielende en bekwame leiders zorgen.”

Dit zei wijlen minister van Staat Willy De Clercq in een interview dat we met hem hadden in 1999. De woorden van de overleden liberale politicus hebben een heel actuele waarde, maar leggen ook de vinger op een aantal gapende wonden. Het liberalisme is aan een herbronning toe. Al lang, maar regeringsonderhandelingen weerhouden de leiders van Open Vld ervan om aan de ideologische verdieping te beginnen. Eens hopelijk binnenkort een federale regering is gevormd, is het debat over de toekomst van het liberalisme in Vlaanderen niet meer te ontlopen. Of daarmee het liberale gedachtegoed opnieuw de electorale marktleider

ven. Open Vld-voorzitter Alexander De Croo sluit best een voor zijn achterban verkoopbaar compromis. Zoniet kan hij er beter mee ophouden en voor de oppositie kiezen.

Met het overlijden van De Clercq verdwijnt onmiskenbaar een boegbeeld van de liberale familie. Bij zijn viering in 2002 voor het Liberaal Vlaams Verbond noemden we hem een “liberaal buiten categorie”. Ten eerste: zijn staat van dienst is fenomenaal: vijf Belgische ministerschappen, een Europees commissariaat, partijvoorzitter, Europees parlamentslid. De enige functie, die van Belgisch premier, een taak die hij dolgraag had uitgeoefend, is hem ontglipt. Ten tweede is De Clercq een politicus geweest die in een tijdperk terecht kwam waar voor het eerst de politiek gebruik maakte van de massamedia, voornamelijk de tv, die grote verkiezingscampagnes opzette en tijdens koffietafels en op marktpleinen het persoonlijk con-

“Willy De Clercq leefde in een tijd dat staatsmanschap nog een kunst was.”

zal worden, is een andere vraag. In 1999 was de liberale stroming al enkele jaren de leidende kracht wat resulteerde in de vorming van de Paarsgroene regering Verhofstadt 1.

Er zijn bezielende en bekwame leiders nodig, zegt De Clercq. Hij komt uit een tijd dat staatsmanschap nog een kunst was. De bereidheid om akkoorden te sluiten en voor 's lands belang even het eigen gelijk opzij te schuiven, was een deugd van de toenmalige staatsmannen. Vandaag lijkt die deugd op een diep moeras dat tegenstellingen niet meer kan overstijgen. Waarmee niet is gezegd dat niet zomaar op alle principes moet worden toegege-

tact met de kiezer niet schuwde. De Clercq was bezeten door de media. Als hij aan het einde van de dag geen persbericht de wereld had ingestuurd, leefde hij niet.

Ten derde, De Clercq stamde niet uit een Vlaamsgezinde familie, maar wist goed wat er in Vlaanderen op communautair vlak te gebeuren stond. Hij bracht zonder kleerscheuren zijn liberale partij in een Vlaamse koers, wist zich in het Liberaal Vlaams Verbond waar te maken en leidde, samen met Grootjans en Vanderpoorten de oude liberale partij naar de Vlaamse PVV. In tegenstelling tot iemand als Vanaudenhove, maakte De Clercq op communautair vlak een mentale reconversie door. Zonder evenwel in Franstalig

België zijn groot krediet te verliezen. Zijn charismatische aanpak, zijn diplomatie en zijn zakelijkheid waren daarbij van groot belang.

Ten vierde: Willy De Clercq heeft de jeugd steeds een kans gegeven. Guy Verhofstadt, Patrick Dewael, Karel De Gucht, en wellicht nog anderen zouden niet zijn wat ze zijn zonder Willy De Clercq. Het tekende hem dat hij rondom zich nooit een politiek vacuüm creëerde, maar jongeren aanmoedigde en kansen gaf. Deze karaktertrek behoorde zonder meer tot zijn geloof in de vooruitgang en de verandering, die in zijn liberale levenswijze vevat lag. Jarenlang schuwde De Clercq in zijn maandelijkse bijdragen in Volksbelang geen enkel thema meer: milieu, de toekomst van de Belgische spoorwegen, de antiglobalisten. Zijn bijdragen blijven nog steeds lezenswaardige artikels van iemand die dagelijks in de actualiteit bleef staan. Het Liberaal Vlaams Verbond is hem daarvoor eeuwig erkentelijk.

VOLKSBELANG

wordt uitgegeven door
de vzw Liberaal Vlaams Verbond,
Stichting Vanderpoorten
Verantwoordelijke uitgever:
Bert Cornelis,
Kramersplein 23, 9000 Gent
Hoofdredactie:
Bert Cornelis Bert@Reflex.tc.be
Vormgeving:
Ilde Cogen ilde.cogen@openvld.be
Secretariaat:
Luc Pareyn - Liberaal Archief
Kramersplein 23 - 9000 Gent
tel. 09/221.75.05 - fax: 09/221.12.15
www.liberaalarchief.be
luc.pareyn@liberaalarchief.be

Paul De Grauwe bij het LVV

“Geen vrije markt zonder sterke overheid”

De Leuvense econoom Paul De Grauwe (65) was de voorbije maanden niet uit de media weg te slaan. Hoewel de financiële crisis hem daarbij wel een handje hielp, is de professor al jaren een gerespecteerd en begenadigd causeur. Net voor zijn pensionering en net voor zijn vertrek naar Londen waar hij vanaf februari 2012 zal doceren aan de London School of Economics and Political Science, kwam De Grauwe langs bij het Liberaal Vlaams Verbond. Met een powerpointpresentatie op zak waaruit we vernamen hoe Europa uit de geldcrisis moet geraken en hoe de vrije markt in de problemen geraakt als er geen sterke overheid is.

Het LVV kreeg dus nog eens een echte 'BV' over de vloer (uit een enquête van De Stan-daard bleek dat liefst 56% van de lezers De Grauwe als perfecte minister van Begroting zien in een zakenkabinet...). Hoewel Paul De Grauwe een kind aan huis is. Hij was kamerlid en senator voor Open Vld en voelde zich bij het LVV dan ook een beetje thuiskomen, opnieuw in de familie zijn.

De Grauwe stak al meteen van wal met zijn kritiek op de Europese muntunie. Omdat landen aan die unie hebben moeten deelnemen, verloren ze ook een stuk onafhankelijkheid. Ze maakten schulden met een munt waarover ze zelf geen controle meer hadden. In de tijd dat er in ons land nog geteld werd in Belgische franken was het iets gemakkelijker om ontsporingen onder controle te houden, zo zegt De Grauwe. Vroeger zette de Nationale Bank haar drukkerij in gang en kwam er meer geld in omloop. Nu weten de speculanten dat de Europese Centrale Bank dit niet doet en vandaar dat de muntunie zo kwetsbaar is.

Constructiefout

Gevolg is dat de financiële markten veel macht krijgen. De rentevoeten verhogen en landen stevenen af op het bankroet. Voorwaar een hoge tol voor een Europese munt, zo vindt De Grauwe. Veel is te herleiden tot het ontbreken van een echte Europese unie. Zonder die unie is een goed functionerende

muntunie niet mogelijk. Die constructiefout in de Eurozone heeft nu dan ook dramatische gevolgen. Een oplossing kan maar als er voldoende solidariteit is tussen de muntunielanden. Die is er nu niet zodat landen die het slecht doen almaar verder afdrijven. De muntunie leidt dan omgekeerd ook weer tot een gebrek aan verantwoordelijkheid bij de landen die het minder goed doen. Want als het slecht gaat, zullen de andere landen van de muntunie toch helpen. Waarom zouden we dan ook geen risico's nemen of opletten? Kortom, De Grauwe besluit dat de muntunie lang niet af is en er nieuwe instellingen moeten opgezet worden om de problemen te kanaliseren.

Hoe geraken we nu uit die crisis, zo rijst natuurlijk de vraag nadat de professor de situatie heeft ontleed? Dé oplossing voor De Grauwe is te zoeken bij de Europese Centrale Bank (ECB). Zij moet ingrijpen en de problemen van de banken aanpakken. Zij moet massaal staatsobligaties opkopen. De ECB trok wel ten oorlog tegen de beleggers, maar ging niet voluit en dat wekte wantrouwen. Het lijken wel generaals die naar het slagveld gaan met de gedachte de oorlog niet te willen winnen, zo vergelijkt De Grauwe het. Jammer, want de mogelijkheden van de ECB zijn onbegrensd, aldus de Leuvense prof.

Onbegrijpelijk is dat, gaat De Grauwe verder. En het Europees noodfonds is een

doekje voor het bloeden, een surrogaat van de ECB. “De governance-structuren deugen niet. Het fonds kan door elk land gegijzeld worden. Kijk maar naar Duitsland, waar elke beslissing aan het parlement moet worden voorgelegd. Onwerkbaar is dat.”

Politieke unie

Hoe moet het dan wel? “We moeten op langere termijn naar oplossingen zoeken. De Europese Unie moet van een economische naar een politieke unie evolueren. Een deel van de budgetten moet geconsolideerd worden en er zijn meer elementen van solidariteit nodig. Vooral in de federale staten. Men is nu te ver verwijderd van een gecentraliseerde begroting in Europa. De schuld van landen die niet kunnen volgen dient geconsolideerd. We zijn allemaal deel van de schuld. Maar er is een fundamenteel wantrouwen onder de landen, het rijke Noorden van Europa tegenover het arme Zuiden. Wie in de logica blijft, wie ervan uitgaat dat het Noorden het Zuiden moet straffen, komt nergens. We moeten zo'n emoties opbergen en structurele oplossingen zoeken.”

B.C.

Gast spreker in december: Sophie Dutordoir van Electrabel: afspraak 7 december om 18 uur, hotel Sandton Brussels Centre, Parochiaansstraat 15 – 27 te 1000 Brussel (vlakbij het Centraal Station).

Willy De Clercq (1927-2011)

In december 1999 hadden we voor de 'Burgerkrant', het toenmalige ledenblad van de toenmalige partij 'VLD', een lang gesprek met wijlen Willy De Clercq. De Clercq, 72 jaar, was nog Europarlementslid, wat hij tot 2004 zou blijven. De federale verkiezingen van 1999 hadden Guy Verhofstadt in de Wetstraat 16 gebracht en het eerste paarse kabinet was een feit. Een groots moment voor De Clercq, want zijn politieke zoon bracht het tot het hoogste politieke ambt in België. Het liberalisme stond geweldige tijden te wachten.

Het interview vond plaats aan het einde van de vorige eeuw en De Clercq blikte met een grote openheid terug op zijn halve eeuw politieke carrière. Een stukje mémoire. Een remake als eerbetoon.

De halve eeuw van Willy De Clercq

"Dit is het laatste interview van Willy De Clercq (72). Toch voor deze eeuw. Want ook de ouderdomsdeken van de actievelingen in de Belgische politiek, stapt straks blijgezind naar het volgend millennium. Europarlementslid De Clercq maakte de voorbije halve eeuw zowat alles mee wat een politicus kan meemaken. Wat u hier krijgt, is onvolledig, het zijn slechts persoonlijke momenten uit zijn geheugen. De Clercq praat lang niet als een oude man, en het doet hem dan ook nog altijd iets als hij terugdenkt aan de voorbije verkiezingen, toen sommigen het wel genoeg vonden. "De dag dat mijn goede vrienden zullen zeggen "Willy, zou je nu niet ophouden?", dan zal ik dat ook doen". Een gesprek in de kering der tijden.

De Burgerkrant: Meneer De Clercq, u kreeg de politiek niet van thuis mee? Dat verbaasde ons.

Willy De Clercq: "Niemand in mijn familie deed aan politiek. Mijn vader was een kleinindustriële. Hij had een lompenhandel. Het bedrijf verzamelde vonden die dan verkocht werden om onder andere kwaliteitspapier van te maken. Pas in de licenties rechten begon de politieke microbe te bijten en werd ik voorzitter van het LVSV, het liberaal studentenverbond. Ik wilde in die periode zowel advocaat, journalist als diplomaat worden. Maar dat ging natuurlijk niet samen. Uiteindelijk trok ik met een beurs naar de Verenigde Staten en werd nadien advocaat en politicus. Ik reisde in 1950 af op de dag dat Leopold III liet weten dat hij terug naar ons land kwam, negen dagen later, toen de Koning aftrad, kwam ik met de boot in New York aan."

Wanneer kwam u in de actieve politiek?

"Op 25-jarige leeftijd, in 1952, kwam ik in de gemeenteraad van Gent terecht. Heel even maar, want ik moest naar het

leger. In die tijd moest je als milicien voor goed ontslag nemen. In "Het Volk" schreef een bekend editorialist toen: "na zijn stad en zijn partij te hebben gediend, gaat hij nu eindelijk zijn land

dienen"... In 1958 werd ik opvolger op de lijst. Lijsttrekker Liebaert nam ontslag en ik kwam in de Kamer terecht. Ik was toen 31 jaar."

U maakte een opvallende entrée in het parlement.

"Ja. Niemand, ook ik niet, had er nog aan gedacht dat ik de eed moest afleggen. Tot plots tijdens de eerste zitting die ik meemaakte, voorzitter Camille Huysmans mij vroeg om de eed af te leggen. Zonder dat iemand er meteen erg in had, legde ik de enige eed af waarvan ik de formule kende. Ik had trouwens niet veel tijd om na te denken. Het bleek de

Met Guy Verhofstadt, zijn politieke zoon.

Willy De Clercq (1927-2011)

eed van minister te zijn. Daarna moest ik vanzelfsprekend mijn huiswerk overdoen. De opmerkingen waren niet min: "hij is zo ambitieus dat hij al meteen minister wil worden", kreeg ik te horen.

Ook uw eerste ministerambt begon op uitzonderlijke wijze.

Wel, ja, het was net na de Congocrisis. Voorzitter van de liberale partij Motz belde me op en zei me dat ze een Gentenaar zochten voor de regering Eyskens (1958). Ik kon staatssecretaris voor begroting worden. De eerste keer in de geschiedenis dat er staatssecretarissen in de regering kwamen. Maar wat bleek? Staatssecretarissen waren ongrondwettelijk. De Grondwet kende enkel ministers. Gevolg: ik werd minister. Zo gaat dat in België. Maar de regering van vader Eyskens duurde slechts een half jaar. We zaten toen met de stakingen overal te lande in een echt revolutionair klimaat. Wallonië streefde zeer duidelijk naar onafhankelijkheid."

Hoe was uw samenwerking met premier Gaston Eyskens?

Hij was een bekwaam man, een politiek

We moeten de marktleider blijven van de politieke ideeën.

verstandige kerel. Eén van de groten van de voorbije eeuw. We konden het zeer goed met elkaar stellen.

Na de grote triomf van Omer Vanaudenhove in 1965 komt u dan in een nog merkwaardiger regering terecht, die van Paul Vanden Boeynants.

"Wel ik had nooit gedacht dat ik toen minister zou worden. Op het partijcongres waar over de regeringsdeelname werd beslist, kom ik binnen en ik zie daar La Libre Belgique liggen met op bladzijde 1 een kop in koeien van letters "Willy De Clercq, vicepremier".

Dat kan niet.

Willy De Clercq in 1994 op een LVV-congres in Brugge, samen met LVV-voorzitter Clair Ysebaert en Frits Bolkestein.

Willy De Clercq en het LVV

1957 was een cruciaal moment in het politieke leven van Willy De Clercq. In dat jaar werd hij lid van het hoofdbestuur van het Liberaal Vlaams Verbond. De Clercq kwam immers niet bepaald uit een Vlaamsgezind nest, maar had meer voeling met de Franstalige burgerij in Gent. Voor De Clercq was dat altijd wat dansen op een slappe koord. Guy Verhofstadt schreef hierover later: "Wat mij altijd in Willy De Clercq als liberaal boegbeeld heeft getroffen, is zijn veelzijdigheid. Andere boegbeelden van zijn generatie – Frans Grootjans, Herman Vanderpoorten, Herman De Croo – hadden een scherper Vlaams, sociaal of ethisch profiel of ze waren in bepaalde opzichten goede managers of mediagenieke uitschieters. Alleen De Clercq was het allemaal tegelijk."

In maart 1953 begon De Clercq op verzoek van de redactie van Volksbelang zelfs met een wekelijkse "Kroniek voor de Middenstand", en dit tot 1959. In februari 1952 hield hij een opmerkelijke toespraak op het LVV-congres over middenstand die integraal in Volksbelang verscheen en handelde over de wet op het verbruik van alcohol. Jarenlang zou De Clercq bijdragen leveren voor Volksbelang en geregeld de LVV-vergaderingen en -congressen bijwonen.

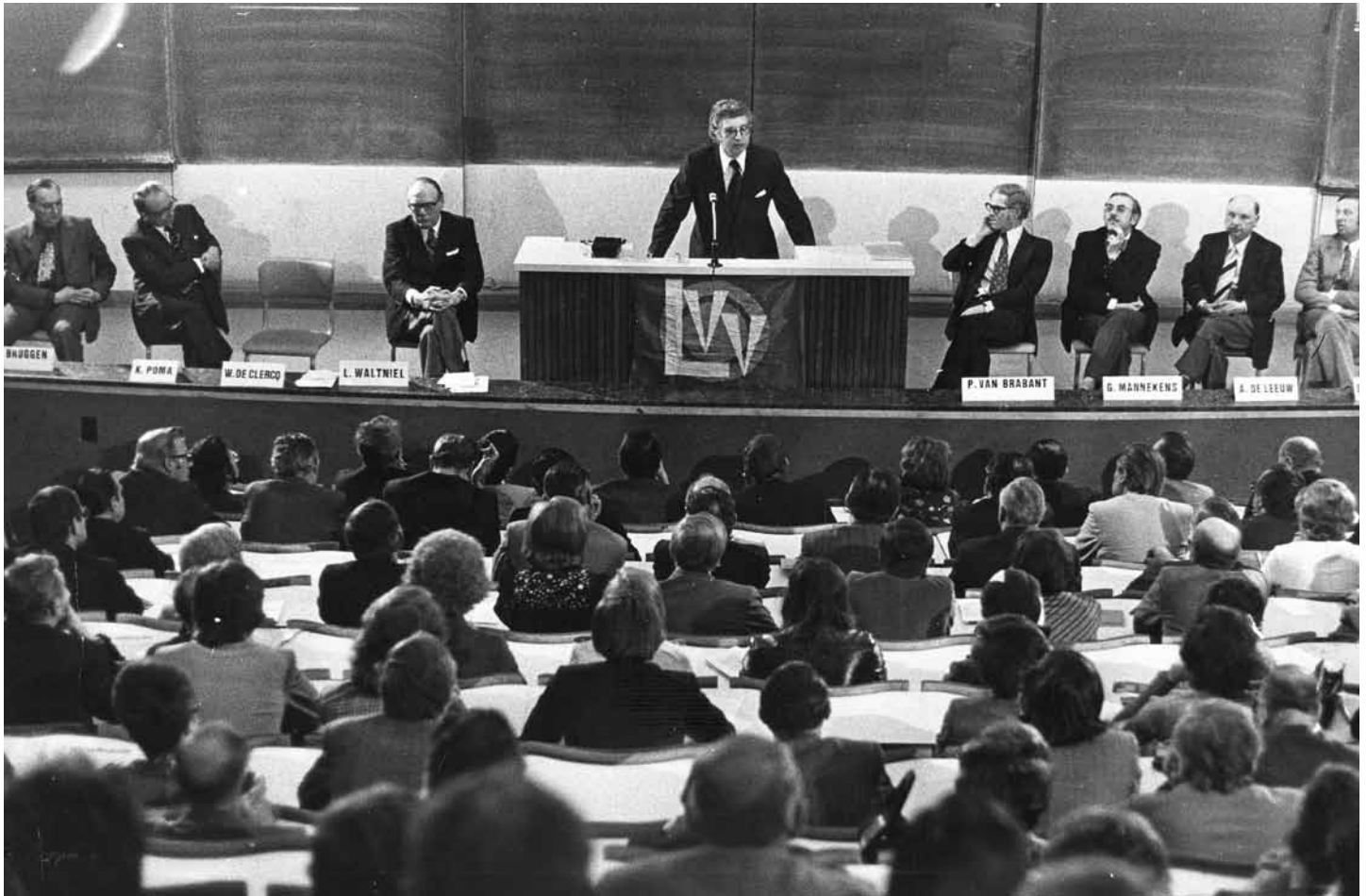
Bij het ontstaan van het Vlaams liberalisme en de oprichting van een Vlaamse liberale partij ageerde De Clercq mee vanuit het LVV. Als prominent lid van het LVV slaagde hij er in 1965 mee in om binnen de nog unitaire PVV de culturele autonomie te doen aanvaarden. In 1966 trad De Clercq, samen met onder meer Grootjans en Vanderpoorten als LVV'ers in de federale regering. Door de splitsing van de unitaire PVV werd in mei 1972 de Vlaamse PVV in Blankenberge opgericht. De Clercq werd de eerste voorzitter. In 1992 speelde De Clercq opnieuw een belangrijke rol in de oprichting van de Vlaamse Liberalen en Democraten.

Eind 2002 hield het LVV in Gent een grootse hulde voor Willy De Clercq die toen 75 werd. In zijn toespraak zei De Clercq toen: Spijtig dat ik Frans (Grootjans) en Herman (Vanderpoorten) hier niet naast me heb. Met ons gedrieën brachten we na de operatie-Vanaudenhove een machine op gang die in de Vlaamse liberale beweging met drie vooroordelen afrekende: dat liberalisme Franstalig zou zijn, dat liberalisme kapitalisme zou zijn, en dat liberalisme tegen de kerk zou zijn".

Vijftig jaar liberale praxis. Willy De Clercq vijftenzeventig jaar. Uitg. Liberaal Archief, Liberaal Vlaams Verbond. Gent, 2002.

Willy De Clercq (1927-2011)

Op het LVV-congres in 1974.

“Zeker, toen hadden partijvoorzitters veel te zeggen. Maar de regering moest overleven in een klimaat waar de gemeenschappen uit elkaar dreven. De zaak Leuven-Vlaams in 1968 heeft tot een diepe breuk geleid. In 1972 werd de Vlaamse PVV opgericht.”

Waarvan niet Frans Grootjans of Herman Vanderpoorten, maar wel u voorzitter werd. Hoe kwam dat?

“Wij hadden de keuze. Ik vraag begrip voor mijn subjectieve beoordeling over die periode, want noch Frans, noch Herman kunnen hun verhaal hier vertellen. Wij kwamen alle drie bijzonder goed overeen omdat we elkaar aanvulden. Frans Grootjans was de denker, Vanderpoorten de rustige leider op de ach-

tergrond en ik was misschien de beste communicator, de beste verkoper van de liberale boodschap. En dat bleek ook uit de verkiezingsuitslagen. Ik haalde regelmatig hoge scores. Eens zelfs 53.000 voorkeurstemmen. Ik had veel contacten met mensen buiten de partij. Mijn indruk was ook dat de twee anderen niet op het voorzitterschap zaten te wachten. Maar nogmaals, dit is mijn subjectief antwoord.”

Als minister en partijvoorzitter (1972-1973, 1977-1982) had u natuurlijk bevoorrechte contacten met het Hof. Wat vindt u van de royalistische opstoot naar aanleiding van het huwelijk van Filip en Mathilde?

Ik denk dat voor ons land, als we in een

Belgisch staatsverband willen blijven leven, de monarchie het beste regime is. Het huwelijk komt op een goed moment. Mijn grote ervaring met Boudewijn was de vertrouwensband die er tussen ons bestond. Die was zeer hecht. Ik kon met hem goed opschieten. Veel hangt af van de persoon en zijn karakter.

“Grootjans was de denker, Vanderpoorten de leider, ik de beste verkoper.”

ter. De Koning moet geen politieke rol spelen. Hij moet het uithangbord van het land zijn. Hij heeft zijn ideeën en moet zijn advies geven. De politici moe-

Willy De Clercq (1927-2011)

Aangeslagen Matthias De Clercq

Een uitzonderlijk interview verscheen in *DS Weekblad*, het nieuwe bijvoegsel bij *De Standaard* met kleinzoon Matthias De Clercq. Alleen de titel al zegt veel: "Verhofstadt en mijn boma, die waren verliefd".

Over zijn politieke carrière: "Hij gaf me wel goede raad: "Begin bij uw eigen mensen, in uw eigen stad. Blijf uzelf. En vooral: neem uw tijd." Hij was als de dood dat ik te snel zou opbranden. Dat had hij bij te veel mensen zien gebeuren, zei hij: "Too much too soon".

Over communicatie: "Hij was een van de eerste politici die begrepen hadden hoe massamedia werkten. Hij was hier de eerste met verkiezingskaravans en campagnegadgets. Dat had hij van zijn grote held Kennedy gezien."

Over Open Vld: "In zijn laatste beroemde speech op het partijcongres van 2004 (in volle discussie over het migrantenstemrecht) riep hij Verhofstadt en De Gucht publiek op aan één zeel te trekken. Hun vete verscheurde de partij. Mijn boma was daar ziek van."

Over de regeringscrisis: "Ik herinner me dat hij op een helder moment naar het middagnieuws zat te kijken. Willy Claes was toen op bezoek. Dat kan toch niet zijn, hé, Willy?, zuchtte hij. Zo weinig staatsmanschap. En toen moest het allemaal nog beginnen."

DS Weekend, zaterdag, 19 november 2011, nr. 13, p.37-42.

ten de uiteindelijke conclusies trekken.

Meneer De Clercq, we staan aan het begin van een nieuw millennium. Hoe ziet u de toekomst van het liberalisme in de volgende eeuw?

"Op basis van de laatste verkiezingsuitslagen bij ons zit het liberalisme in de lift. Maar ik zie het ruimer. Op Europees vlak heeft het liberaal ideeëngoed de wind in de zeilen. Zelfs socialisten als Wim Kok en Tony Blair voeren een liberaal beleid. De liberale, economische en democratische principes worden als normaal gezien. Zij staan op de agenda. Maar dat succes vertolkt zich tot hiertoe niet in een voldoende politieke macht. En daar ligt nog veel werk te wachten. We moeten ons duidelijk profileren. We moeten de marktleider blijven van de politieke ideeën. Liberalisme is geroepen om zich voortdurend aan te passen, zonder de boodschap van het algemeen belang te negeren. Daarvoor moeten bezielende en bekwame leiders zorgen.

Hebt u ooit gedacht dat u in het volgend millennium nog politiek actief zou zijn?

"Wel luister, mijn uitgangspunt is altijd geweest: zolang ik mij goed voel en de kiezer beslist, waarom zou ik er dan mee stoppen? Ik mag zonder de minste twijfel zeggen dat ik de jongeren altijd kansen heb gegeven. Kijk maar naar gans de generatie-Verhofstadt. Dat men mij niet komt zeggen dat ik de plaats van jongeren inneem."

Denkt u al aan de volgende verkiezingen?

"Neen, ik voel me goed. Da's belangrijk. De dag dat mijn goede vrienden zullen zeggen "Willy, zou je nu niet ophouden?", dan zal ik dat ook doen. Maar dat moment is nog niet gekomen."

Meneer De Clercq, een prettig jaareinde en een gelukkig 2000."

Bert CORNELIS

©De Burgerkrant,
december 1999, p. 16.

Met Karel Poma en Albert Maertens.

Een regering zonder politici?

Van de begrotingsonderhandelingen moeten we niet veel verwachten. De onderhandelaars zijn vooral op zoek naar snel geld of het afschaffen van enkele overdreven uitgaven om het begrotingstekort volgend jaar (eigenlijk al over anderhalve maand) terug te dringen. Structurele sociaaleconomische maatregelen neem je ook niet op een nachtelijk conclaaf en de return daarvan zal men pas later dan 2012 voelen.

De reden waarom de zaken in ons land al jaren niet vooruit gaan, is omdat iedere partijvoorzitter (zonder enige uitzondering, ook niet Bart De Wever) gevangen zit in een rekenlogica van wat een bepaald standpunt electoraal oplevert voor zijn partij en persoon. Aangezien er in ons land zes partijen rond de tafel moeten zitten om een meerderheid te halen, zijn dat zes deelbelangen en is het aartsmoelijk om die rekenaars te laten komen tot een voor alle partijen positieve rekensom. De rekening valt wel altijd negatief uit voor iemand aan de tafel. Hoogstwaarschijnlijk eindigt de situatie zo dat iedereen een beetje verliest met een

draak van een compromis. Meer is gewoon niet haalbaar in deze situatie.

Visie

De tijd dringt natuurlijk (al jaren!) om echt werk te maken van hervormingen. Daarvoor zijn onpopulaire maatregelen nodig die politici niet graag nemen, aangezien zij uiteindelijk ook nog willen herverkozen raken bij de volgende verkiezingen. De vraag is dan of we het Italiaans voorbeeld niet beter volgen en een regering van deskundigen aanstellen. De huidige onderhandelaars kunnen dan wel nog de begroting opstellen voor volgend jaar. Structurele

maatregelen zullen zich toch niet zomaar weerspiegelen in de inkomsten en uitgaven van de overheid over anderhalve maand (in januari 2012)! Het opstellen van een begroting heeft slechts betrekking op 12 maanden. In dit land hebben we een visie nodig op veel langere termijn. Dit is eigenlijk nog belangrijker dan de begroting van volgend jaar.

De begrotingsonderhandelaars kunnen hoogstens een signaal stellen naar de zenuwachtige financiële markten dat 'men er werk van maakt'. For what it's worth, want de hoofdredenen voor onze stijgende rente op staatsschuld zijn (1) de crisis in euroland en (2) onze historisch hogere staatsschuld. De enige conclusie die we eigenlijk kunnen maken, is dat het jammer is dat men nog altijd nergens staat in de discussies over die hervormingen op lange termijn. Moeten we nu echt wachten op het failliet van de euro om in te grijpen?

Lees verder blz. 12.

Hebben wij een Vlaamse oorlogsliteratuur over 'den grooten oorlog' naast Claes, Streuvels of Buysse? Meer dan een decennium geleden schreef Frederik Deflo een licentiaatsverhandeling ('De literaire oorlog. De Vlaamse prozaliteratuur over de Eerste Wereldoorlog') met een flink gestoffeerde bibliografie over een TACHTIGTAL Vlaamse oorlogsromans.

VOSSENJONG 25ste roman van Marc Andries

Eigen familiegeschiedenis

Die heeft MARC ANDRIES beslist niet hoeven te raadplegen voor het schrijven van zijn vijfentwintigste literaire roman VOSSENJONG. Een stukje van zijn eigen familiegeschiedenis bood voldoende inspiratie om het verhaal te vertellen van een ééneïge tweeling, geboren in 1896, die door de oorlog uit elkaar worden gedreven. De ene belandt als soldaat aan de IJzer en wordt er 'vanzelfsprekend' een overtuigde Vlaming. De andere, afgekeurd voor legerdienst ('wegens platvoeten'), maakt door zijn verloving met de dochter van een rijke Lokerse industrieel carrière in een belgicistisch milieu.

Andries laat zijn Vlaamse familietragedie parallel lopen met het ontstaan van de Vlaamse Beweging, tweede helft negentiende eeuw – tot bij het einde van de Eerste Wereldoorlog. De tweeling groeit in de kleine gesloten gemeenschap op van hun vader, de luministische schilder Camille Vos (in werkelijkheid één van Andries' voorvaderen, Edmond Verstraeten). Die restaureerde een oude hoeve, omgeven door een slotgracht tot een 'idyllisch stukje middeleeuwen', door de dorpelingen 'in de oksel van de Schelde en de Durme', Vossenhol genoemd.

Het stukje paradijs oefende snel een grote aantrekkingskracht uit op semi-intellectuelen uit de nabije omgeving: orangisten, belgicisten en flaminganten. Ze discussiëren over de liberale democratie en antiklerikaal Jacob Kats ("met zijn ideeën over het welzijn van alle mensen voelde Camille Vos zich verbonden" p. 14)). Je had voor- en tegenstanders van Buysse: "Een vuilschrijver. Een pornograaf voor wie de mens alleen maar de speelbal van zijn laagste driften is" (p. 17).

De Frontbeweging

De gemobiliseerde Anatole Vos, de helft van de tweelingbroers, ontmoet een paar keer koning Albert I. Andries tekent geen

al te fraai portret van de derde koning der Belgen, die tijdens de oorlog elke vorm van interne oppositie veroordeelt, ook de Frontbeweging, waarmee Anatole kennismaat. Anatole ervaart uitbarstingen van fanatiek franskiljonisme en flamingatisme, dit laatste bij monde van een pastoor, een zelfverklaard volgeling van Cyriel Verschaeve, de priesterstrijder van de Vlaamse Beweging die in zijn ver achter de vuurlijn gelegen dorp de geestelijke vader werd van de radicale Frontbeweging. Er wordt achter de frontlinies zelfs een toneelgroep opgericht die de 'Warenar' van Hooft opvoert met de bekende Jan Oscar de Gruyter als regisseur-titelrolspeler. Met een pakkend beschreven weergave van een Fronttoneelvoorstelling. Enkele maanden voor het einde van de vijandelijkheden doet Anatole bizarre ervaringen op in De Panne met de villa Swiss Cottage waar de koningin de plak zwaait naast juffrouw Belpaire "met haar gazet, de Belgische Standaard".

Bij het einde van de oorlog spoedt Anatole zich huiswaarts en wordt onderweg geconfronteerd met enkele schrijnende voorbeelden van repressie. Hij ontmoet in Gent 'nonkel Mon', die oogarts was, professor en 'iets in de politiek'. Hij bedoelt Reimond Speleers, die tijdens de Eerste Wereldoorlog eerst decaan van de medische faculteit en nadien zelfs plaatsvervangend rector magnificus van de door de Duitsers gepushte vernederlandste Gentse universiteit was. (Noot: ofschoon Speleers aanvankelijk in het land wilde blijven om aan de Belgische overheid verantwoording af te leggen, week hij met zijn gezin in juni 1918 naar Nederland uit, nadat zijn woning bij de intocht van Belgische troepen door een menigte was geplunderd en in brand gestoken. J.R.)

De Belgicisten en industriëlen tijdens de oorlog krijgen van Andries ook een kleedje aangepast via de belevenissen

van de andere helft van de tweelingbroer. De filature van de toekomstige schoonvader wordt door de Duitsers gespaard en bij de bevrijding komt de staatsveiligheid even langs en die in gemakkelijk om te kopen voor een attest van vaderlandse correctheid.

Aangename verteller

Andries is een geboren en aangename raconteur. Het lijkt er wat op dat hij met het ouder worden (°1939) zich intens aan het verdiepen is in ons vrij recente historische verleden. Het begon al met 'Monseigneur' over het bewogen leven van Prins Karel, graaf van Vlaanderen, en het zette zich verder met 'Mijn Max', een royaltydrama over de Belgische prinses Charlotte en haar bewogen huwelijk met Maximiliaan van Oostenrijk.

Andries vertelt in een eigen, onvergelijkbare sfeer. Fictie schrijven over het verleden heeft zo zijn valkuilen. Andries vermijdt ze. In de loop van de laatste decennia van de negentiende eeuw maakte Vlaanderen een turbotransformatie door van agrarische gemeenschap naar industrieel centrum: dat wordt door de auteur via doeltreffende details in zijn verhaal gereconstrueerd, net als de bruuske vooruitgang die welvaart bracht maar ook geldjagerei, corruptie en anarchistische reflexen.

Andries haalde alles uit de kast om geloofwaardig over te komen zonder het gevoel voor maat daarbij te verliezen.

John RIJPENS

VOSSENJONG van Marc Andries, Zorro uitgeverij, 2011, 320 pagina's, 19,95 Euro.

Turbulent Turkije

De lokroep van de ottomane

“Revoluties vinden hun oorsprong niet in ontbering, maar in ontgoocheling”. Dat geldt misschien voor de Koerden, over wie Dirk Roctus die zinsnede aanhaalt in zijn nieuwe boek *Turbulent Turkije*, maar het is zeer de vraag of ze toepasselijk is op Turkije zelf. De sluipende omwenteling, naar een islamitisch voortrekkerland, ontmantelt gestaag het seculiere staketsel waarop Moestafa Kemal Atatürk zijn land bouwde.

Het model van de zes pijlen dat hij in 1931 opzette (republikeins gedachtegoed, nationalisme, staatszin, volksverbondenheid, lekenmoraal en omwentelingsgezindheid) was al het antwoord op de amputatie van wat eens een wereldrijk was en in 1921 verschrompeld en uitgekleeft was tot een stuk onherbergzaam Anatolië. De militaire revolutie van de jaren twintig tegen het vermolmd kalifaat en tegen de buitenlandse aasgieren (Rusland in de eerste plaats, maar ook de opportunistische Grieken) had voor alles te maken met bittere noodzaak. Turkije moest zichzelf heruitvinden, “de zieke man van Europa” – hoe ironisch klinkt dat vandaag – moest een zware antibioticakuur ondergaan om te overleven. En zoals in elk sterk medicijn zat ook daarin een stuk vergif.

Vergif

Dat vergif heette nationalisme en centralisme. Roctus heeft die idee goed begrepen: eenheid betekende voor de volgelingen van Atatürk en zijn CHP (gesticht in 1923) eenvormigheid. Die misvatting verklaart de overheersende rol van het leger tot de laatste staatsgreep van 1980, en de talloze schendingen van de mensenrechten in Turkije waarover de Raad van Europa zich de kop breekt. Er lopen vandaag maar liefst 16.000 klachten tegen Turkije bij het Europees Hof van de Menschenrechten. In duizend gevallen gaat het om beknutting van de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting. Bij de 70 journalisten zitten vast voor hun “onderzoekswerk”. Het vervelende is dat de ontmanteling van het legertoezicht op het dagelijks reilen en zeilen niet geleid heeft tot een versterking van het pluralisme en de democratie. Integendeel, de AK-partij van president Gül en premier Erdogan eigent zich gewoon de onhebbelijkheden toe die tot 2002 het

voorrecht waren van de legertop, daarin gesteund door het gerechtelijk apparaat, de universiteiten, en een zakenwereld die aanleunde bij de elite van Ankara en Istanboel.

Die onhebbelijkheden tonen zich in een falend beleid, en wel op drie terreinen: binnenlandse verdraagzaamheid, buitenlandpolitiek, en Europese roeping.

In juni won AK de parlementsverkiezingen met de vingers in de neus. Ze haalde net geen 50 % van de stemmen, maar, geluk bij een ongeluk, verloor toch 15 zetels. De democratie kon geen beter lot te beurt zijn gevallen. Want omdat de AK bleef steken op 326 van de 550 parlementszetels, kan ze niet eigenmachtig de politiek naar haar hand zetten. Wat eigenlijk wel de bedoeling was. De AK werkt namelijk aan een nieuwe grondwet. Om de eigen wil door te drukken met een tweederde meerheid schiet ze 40 zetels tekort. Maar 330 was voldoende geweest om wijzigingen aan te brengen en ze in een volksraadpleging te laten goedkeuren. Quod non. Wat de inbreng van twee seculiere partijen, de CHP en de nationalistische MHP, onontbeerlijk maakt. Een domper op de zelfgenoegzaamheid van de AK, die zich stilaan Ottomaanse kuren begint aan te meten. Ze rekent ongenadig af met de oude kaste, en bezet met de nieuwe Anatolische ondernemers het terrein. Ze vervolgt al jaren de verfoeide militairen, in het zogenaamde Ergenekoncomplot – honderden officieren, academici, politici en journalisten moeten terechtstaan voor een vermeende samenzwering tegen de staat. Dat de hele legertop eind juli ontslag nam, kwam AK goed uit. Vier uur later was het hoofd van de Rijkswacht, Necdet Özcel, al aangesteld als nieuwe stafchef. Net als destijds in Iran vullen nieuwe getrouwen

de oude structuren op. AK schuwt trouwens de vuile truken niet. Van tien volksvertegenwoordigers van de MHP, en zelfs de leider van de CHP Deniz Baykal, werden compromitterende foto's verspreid. Ze moesten ontslag nemen. Erger is dat de voorbije tien jaar het morele klimaat ronduit ijzig is geworden. Alleen het klas-sieke (desnoods polygame) gezin is het richtsnoer. “Onfatsoenlijk” gedrag (zoals kussen op straat) wordt gekapitteld, homoseksualiteit “is een ziekte”, het internet wordt op zijn Chinees gecontroleerd en gecensureerd, creationisme wordt, zoals eertijds de rassenleer, voor wetenschap gehouden. Dat gaat een flink stuk verder dan het hoofddoekje van Erdogans vrouw.

Onhandig

De onwennigheid van maatschappelijk atavisme tegenover economische vrijhandel vertaalt zich ook in de onhandige buitenlandpolitiek. Erdogan moest fluks een goodwillronde houden in de Arabische wereld toen bleek dat hij zich deerlijk had vergist in de volksopstanden. Hij had nog maar pas de lachwekkende Al Kadha-fiprijs voor Mensenrechten in ontvangst genomen (die hij weigerde te weigeren), hij had nog maar net bouwopdrachten in Libië aanvaard voor 18 miljard euro, of hij moest al buigen voor de NAVO-interventie en meedoen. In 2009 sloot Erdogan met Basjar al Assad van Syrië een strategisch samenwerkingsakkoord af, gezamenlijke legeroefeningen, samenwerking voor de ontwikkeling van wapentuig, en afschaffing van visa. Half november wist hij niet in welke bochten zich te wringen. Hij kondigde, na zowat 4.000 burgerdoden in Syrië, in allerijl een wapenembargo en een blokkade af van de stroomleveringen (2 miljard kilowattuur per jaar), brak de gemeenschappelijke olie-exploraties af bij zes bronnen, en opende tentenkampen voor nu al 8.000 Syrische vluchtelingen. Het Bevrijdingsleger van de oppositie, dat bestaat uit gedroste soldaten, en bij Damaskus al het hoofdkwartier van de geheime dienst aanviel, mag vanop Turks

Recep Erdogan

Abdullah Gul

grondgebied opereren. Er zijn nog een boel gaffes op Erdogans conto te schrijven. Het opvrijen van Iran – de meerderheid van de Syriërs is soennitisch, net als de Turken, maar Assad behoort tot een sjiitische minderheid – kan de AK zuur gaan opbreken. Zeker nu Iran kwansuis laat verstaan dat het best een kerncentrale wil bouwen in Turkije (wat Westerse mogendheden en Rusland altijd geweigerd hebben). De afdringing van de Europese Unie om in ruil een oostelijker samenwerkingsverband te smeden. Erdogan heeft al tot zijn schade ondervonden dat een Unie met de Turkstalige ex-Sovjetlanden op een grandioos fiasco strandde. Nu gaan werken met Irak (ach ja het onbestaande Koerdenprobleem) en Iran houdt dezelfde risico's in. De tweeslachtige houding tegenover Israël (dat eigenlijk de Turkse leiding in de regio legitimeert) is spelen met vuur. Het Amerikaanse wantrouwen neemt toe, nu de toenadering van Ankara tot China wel es een pad in de korf kan zijn. Als NAVO-lid met één van de grootste vloten van schepen en vliegtuigen bestaat de kans dat geheime informatie over de F-35 Joint Strike Fighter in handen komt van Peking. Of Teheran. Een vloek voor het Westers bondgenootschap.

Want het is vooral Europees dat Turkije schutert. Ankara beroept zich op zijn snel

herstel en acht jaar stevige groei, vorig jaar zelfs met bijna 9 %, op een verdrievoudiging van productie en uitvoer in tien jaar. Maar Zaman is er om dat te ontzachten. Er zijn nog drie miljoen werklozen, en bij de jongeren vindt 20,6 % geen baan, meldt de krant. Dan mag je nog een werkloosheidspercentage van 9,3 % hebben dat net iets beter is dan het Europees gemiddelde, het zijn geen stevige grondvesten om een open breuk aan te gaan met je grootste handelspartner. En dan gaat Erdogan bij de viering van 50 jaar Turkse gastarbeiders in Duitsland doodgemoedereerd vertellen dat integratie en assimilatie een regelrechte schending van de mensenrechten zijn. Nee, Erdogan wil dat kinderen van Turkse afkomst eerst Turks leren, dan pas Duits. Dat Duitsland vanzelf een dubbele nationaliteit moet toekennen. Dat de drie miljoen Turken zonder enige taalkennis aan gezinshereniging moeten doen. Het viel slecht op het congres van Merkels CDU-partij. Fractie leider Volker Kauder kreeg een oorverdovend applaus in Leipzig toen hij Turkije oiep de godsdienstige minderheden (Alevieten, Christenen, Armeense kristenen, orthodoxen) dezelfde vrijheid te geven als die het opeist in Duitsland. Vrijheid bij de bouw van kerken, van predicatie en bekering, van gelijkberechtiging. Dat was blijkbaar een brug te ver.

Het is niet omdat Turkije nu "overweegt" om gewetensbezwaren te erkennen (in plaats van 15 maand verplichte legerdienst te doen) dat het pad geëffend is. Het bezet nog altijd een derde van Cyprus, weigert schepen en vliegtuigen uit dat internationaal erkende land te laten landen, is niet geneigd om in te gaan op de eisen van de Raad van Europa. Het verklaart waarom liefst 17 van de 35 door te spreken hoofdstukken voor toetreding tot de EU geblokkeerd blijven, dat er hooguit één hoofdstuk is afgesloten (wetenschapsbeleid), en dat Frankrijk blijft hameren op een bijzondere associatie maar geen toetreding. Zolang artikel 301 van de grondwet – belediging van de Turkse natie is strafbaar – niet afgevoerd wordt, is er van vrije overtuiging geen sprake. En het lijkt er niet op dat de AK van dat irredentisme af wil stappen. Er was één lichtpunt in de laatste verkiezingen: de CHP ging weer vooruit tot boven de 25 %. Want een parlement met een absolute meerderheid is sowieso een aanfluiting van tegensprekelijk debat. Dat is op het nippertje vermeden. Nu nog de vrouwen warm maken (15 % van de parlementsleden), en er is een goeie kans op ommekeer.

Lukas De Vos

Een regering zonder politici?

Vervolg van blz.8.

Onze huidige onderhandelaars lijken ook vaak in slogans te vervallen om symbolische goede punten te scoren bij de achterban. Zo lijkt er een mathematische balans nodig te zijn tussen besparingen en nieuwe belastingen. De ene wil de 'rijken' belasten, de andere 'de overheid doen afslanken'. Beiden lijken illusies op korte termijn.

Middenklasse gepakt

Wie echt rijk is, zal zich niet te veel moeten bekommeren om belastingmaatregelen van de ministaat België. Die laat zijn centen dan wel elders storten, waar het fiscaal regime gunstig is. De enige constante bij belastingverhogingen is dat de middenklasse betaalt, want het inkomen van die middenklasse wordt geregistreerd, kan niet naar het buitenland en kan zich niet de beste fiscale snufjes veroorloven. Al deze symbolische discussies zijn goed voor theaterschouwspel, maar ook niet meer. De vraag is ook zeer of die extra inkomsten die men plakt op extra belastingen ook daadwerkelijk extra geld zullen opleveren. De recente ervaring met de vennootschapsbelasting was dat een verlaging van het tarief tot meer inkomsten voor de staat leidde. Het valt dan ook af te wachten of belastingverhogingen hoe dan ook tot extra inkomsten leiden.

Structurele hervormingen op langere termijn zijn de enige uitweg om het federale niveau financieel uit de knoei te halen. Het probleem is echter dat die hervormingen nooit veel financieel gewin opleveren op korte termijn. Het is niet omdat men van plan is het aantal ambtenaren af te

bouwen, dat die afbouw zich plots voltrekt op 1 januari 2012 en de overheid dus minder uitgaven heeft. Die afbouw zal hoe dan ook maar gebeuren door het niet vervangen van personeel dat zelf vertrekt. Een lange termijn oefening dus, waarbij men een visie moet ontwikkelen over welke overheidsdiensten moeten worden versterkt en welke afgebouwd. Indien er al een akkoord uit deze onderhandelingen komt, zal dat akkoord hoogstens een inkomsten- en uitgavenoefening worden voor één jaar, 2012. Structurele hervormingen van de arbeidsmarkt, sociale zekerheid, het efficiënt maken van de overheid zijn zaken die niet in één begroting te vatten zijn. Bovendien overstijgen ze de federale onderhandelingen, want ook de andere overheden daarin betrokken moeten worden. Laat ons dus de hoop opbergen dat een begrotingsakkoord voor de inkomsten en uitgaven van volgend jaar een uiting zal zijn van veel visie op de toekomst. Hoogstens komen er wat goede intenties. Het zal dan wel zaak zijn om die intenties dan zo snel mogelijk te concretiseren in concrete teksten.

Technische regering

Daarvoor is helaas ook wel een regering nodig en hebben we dus partijen nodig die samen een regering willen en kunnen vormen... Indien men er werkelijk niet in slaagt een coherente ploeg te vormen, zou het Italiaans voorbeeld van een technische regering zonder politici nog zo slecht niet zijn. Dat politiek neutraal kabinet kan de regisseur worden van de hervorming van de staat en andere overheden in ons land. Geen enkele politieke partij lijdt gezichtsverlies. Niemand kan beschuldigd

worden van postjesspakkerij en de federale regering kan er in slagen de negatieve concurrentie tussen beleidsniveaus (vooral van de deelregeringen naar de federale regering) uit te schakelen. Daar valt op dat ogenblik immers geen politiek gewin meer bij te halen. De oefening die voor ons staat, zal trouwens zeker een gezamenlijke inspanning moeten zijn van alle overheden in dit land. Het is weerzinwekkend te noemen dat de Vlaamse regering liever haar ambtenaren 500 euro opslag geeft dan overschotten te boeken. Dit is een misdaad tegen de toekomstige generaties. De federale overheid houdt enkel nog de zwaarste financiële lasten over, zoals de pensioenuitgaven (ook van de Vlaamse ambtenarij die in snel tempo blijft groeien), de ziektekosten van alle Belgen, de werkloosheidsuitkeringen en de rente op de staatsschuld. Dit terwijl de deelregeringen te veel geld spenderen in vergelijking met hun bevoegdheden. Om nog niet te spreken van de vaste uitgaven van de lokale besturen die de pan uit swingen. Op het einde van de rit zijn het echter wel diezelfde belastingbetalers die hier voor opdraaien. We hebben nood aan objectiviteit en rationaliteit in het debat. De onderhandelaars lijken dag na dag te bewijzen dat ze daar niet toe in staat zijn.

LVV heeft nieuwe statuten

Op een buitengewone vergadering van het Liberaal Vlaams Verbond van dinsdag, 25 oktober 2011 werden de nieuwe statuten met unanimitieit goedgekeurd. De statuten beogen in de eerste plaats een vereenvoudiging van de werking van het LVV. Wie de statuten wil raadplegen kan dit op de website van het LVV (www.hetlvv.be). De statuten kunnen ook schriftelijk bekomen worden of telefonisch (09/221.75.05).

